

Een tocht langs de Nederlandse waddeneilanden

Een uur te vroeg op het wantij; een uurtje gewonnen?

Johann van Rossum

Het idee van een kanovakantie langs de Nederlandse waddeneilanden, waar mogelijk buitenom over de Noordzee, werd geboren op de winterbijeenkoms. Een tocht waarvoor aardig wat planning kwam kijken. Onno Buwalda en Ron Zeeman, zeekanoërs met een respectabele staat van dienst, zouden met getijtafels, stromingsatlassen en hydrografische kaarten de tocht voorbereiden. Ik zou de overnachtingen op de eilanden regelen. We gingen er bij de tocht van uit dat iedereen in principe selfsupporting zou moeten zijn. Een paar weken voor we met z'n drieën aan deze kayakvakantie zouden beginnen, kwamen we bijeen en werden de laatste afspraken gemaakt. In eerste instantie hadden we een auto naar het eindpunt van onze tocht –Zoutkamp aan het Lauwersmeer- willen brengen. Esther, de partner van Onno, bleek echter probleemloos in mijn Ford Transit te kunnen rijden én bereid om ons weg te brengen en ons in Groningen op te halen.

Zaterdag 17 juli. Windkracht 3 à 4, zuidwest. Wat tochtvoorbereiding betreft bleek nu dat Onno de zaak wel erg serieus genomen had: Keurig ingeseald kregen we de tochtplanning voor de afzonderlijke dagen (de route, camping, HW-tijden Harlingen en Delfzijl, plaats en tijdstip van vertrek, plaats en tijd van het kritieke punt voor die tocht, belangrijke bakens en gepland tijdstip van aankomst). Het eveneens ingesealde lijstje met belangrijke telefoonnummers (kustwacht, Brandaris, thuisfront en van onze GSM's) gaven wel een erg veilig idee. Precies volgens planning vertrokken we die ochtend, Ron vond dat hij op zijn eerste vakantiedag er wel erg vroeg uit moest, 5 uur vóór HW Harlingen vanuit de Marinehaven Den Helder, koers noord. We moesten zorgen anderhalf uur voor HW op het wantij te zijn, zo tegen 12.00 uur dus.

Het was bewolkt toen we vertrokken, maar volgens de voorspellingen zou de zon er in de loop van de middag nog doorkomen. We waren nog maar koud een kwartiertje aan het peddelen, toen ik links van me richting Marsdiep behalve mijn twee tochtgenoten ook de veerboot naar Texel op de achtergrond zag. Tijd voor een mooie foto en gelegenheid om mijn nieuwe spatwaterdichte camera uit te proberen!

Het visioen van World Press Foto was maar net vervaagd, toen ik mijn peddel zo'n tien meter achter me zag drijven. "Zeg Onno, zie je die peddel daar? Volgens mij staat daar mijn naam op!" Met een big smile werd mij mijn Lendall Nordkapp overhandigd en terloops even gewezen naar mijn badge Zeevaardigheid: "Straks even inleveren, hè!" Ik zou in de loop van de week nog herhaaldelijk door de heren aan dit voorval herinnerd worden..... Door de sterke stroming werden we toch opzij gezet en het Gat van de Stier ingeduw. We pakten de koers richting bakens T17 en daarna scheidingsboei T19A ter hoogte van Oudeschild. Nu pal noord aanhouden tussen de bakens T22A en T24 door. Bij de VC11, Vaarwaters naar De Cocksdorp, zagen we verderop een rij prikken staan. Het was pas 11.00 uur en we zaten al op het wantij; een uurtje gewonnen? Een mooie gelegenheid om de prikken te volgen en een keer naar het bakens VC te varen, vond Ron. Een stomme paal ergens midden op het wad, maar bij kanotochten over het wad kwam je er nooit omdat je meestal een afsteker nam. We moesten en zouden erheen en het ding aanraken. Toen prikken volgen in noordoostelijke richting, naar De Cocksdorp. Bij de prikken kon je pas goed zien waarom we niet erg hard opschoten: we hadden flink wat stroming tégen. Een uurtje gewonnen, was zo geronnen (sorry voor deze woordspeling, Ron). We hebben tijdens het sjouwen tegen die stroming in wel onze eerste zeehond gezien! Inmiddels had Onno erg hoge nood gekregen en wist niet hoe snel hij bij de twee gele boeien van de KNRM aan land moest geraken. Met enig leedvermaak volgden we hem op gep(I)aste afstand. De kano's moesten het duin over gedragen worden, pas daarna konden we de kanokarretjes gebruiken om naar De Robbenjager te komen. In de toekenning van de Award voor de Zwaarste Kano won Ron met ruime voorsprong op Onno en voor mij was een bescheiden derde plaats weggelegd. Het kanosjouwen werd voortaan ook een ritueel dat zich ook in deze volgorde voltrok, zodat we bij mijn kajak iedere keer weer tot de conclusie kwamen dat het dragen van een kano eigenlijk wel meeviel.

We waren keurig volgens schema op Texel en hadden nog een hele middag om even wat anders te doen. De tentjes stonden, we hadden een hapje gegeten en togen naar het plaatsje De Cocksdorp, het was kermis, druk en eigenlijk een beetje ongepast na zo'n relaxed tochtje over het wad. Na een bliksembezoek aan de locale supermarkt wandelden we weer terug naar de camping om daar de avond door te brengen met een miniatuuruitvoering van Mens-erger-je-niet.

Zondag 18 juli. We mochten van de tochtplanners uitslapen vandaag en dat deden we dan ook. Terwijl Texel ter kerke ging, draaiden wij ons nog even om in onze slaapzakken. Vandaag moesten we ervoor zorgen dat we met HW op het wantij zaten. Na uitgebreid ontbijt en koffie, de tentjes lekker laten drogen in het ochtendzonnetje, stonden we om half twaalf al op het strand. Een half uur te vroeg; we besloten te wachten, te vroeg op het wantij hadden we al meegemaakt. Koers noord, naar Mercur, tussen de bakens

RG6 en RG4, was de bedoeling, maar op een of andere manier werden we richting boei RG2-VH1 weggezet, midden op het Engelschmangat. Maar zover lieten we het niet komen, bij RG2A kregen we ook zicht op de groene bakens VH3 en VH5. De prikken die we volgens de kaart daarna moesten volgen waren weg! Het aangegeven verboden gebied boven de Steenplaat vermijndend, vonden we VH4A en wederom een zeehondje. Het weer was schitterend vandaag. Via het Lange Gat, de geul tot het einde varend, toen we het Posthuis met z'n felrode dakpannen niet meer met strand ervoor zagen, zetten we koers 45 graden aan, naar Oost Vlieland. We voeren langs het haventje, kanovaarders mogen daar om een of andere reden blijkbaar niet aanlanden, aan een druk strandje voorbij. We zaten ineens midden tussen de jetski's en speedboten en waterskiërs (en dan verbieden ze auto's op Vlieland!). Wat een afgang na die weldadige stilte van het wad. Mijn Westfrieze tochtgenoten hadden nog een verrassinkje voor me: Tussen de boeien VS1 en VS3 maakte ik kennis met het verschijnsel "tidal race", veel water moet door een klein zeegat en op de bodem is een opstakel, er ontstaan rare hoge golven, wel tof! Bij boei ZS11 vonden we de duinovergang naar de camping. De kano's leken steeds zwaarder te worden in het mulle zand van de steile duinovergang. Met drieën droegen we, zwetend als otters, de bepakte kajaks, meter voor meter richting camping. De Baidarka van Ron, je kunt het ergste maar gehad hebben, lag als eerste aan de andere kant van het duin. De Nordkapp van Onno hadden we al halverwege liggen en we kwamen net met mijn Mariner het duin over, de lekkerste dingen bewaar je voor het laatst, toen we Jacqueline van Veen verwonderd bij de kano van Onno zagen staan. Even later kwam Hans enthousiast het duin uitrennen, aangenaam verrast blijkbaar door de plotselinge aanwezigheid van drie Peddelpraters die hij vorige zomer tijdens het zeekamp leerde kennen. In z'n geestdrift om ons te helpen stapte hij in de prikkeldraad. Dat werd dus ontsmetten, zwaluwstaartjes knippen en wond hechten. Ik had het er maar druk mee. Hans liep daarna niet zo erg hard meer. We vonden een mooi vlak plekje bij Hans en Jacqueline in de voortuin, Ron gaf de voorkeur voor de achtertuin, onder de waslijn. Toen de tenten stonden, was er koud bier en gekoelde frisdrank voor ons. We zaten weer eens op echte stoelen. De avond brachten we door bij het café van de camping, De Bolder, meen ik. Op het terras genietend van een lekker drankje kregen we gezelschap van Renske Miedema en Aart van der Pol, dat werd dus peddelpraten.....

Die nacht hebben we weinig rust gehad; rumoerige jeugd op de camping, lawaaierige pubers die nog niet zo goed weten dat een feestje op het strand op dat strand hoort te blijven. Kortom: op de duurste camping van onze kanovakantieweek hebben we het slechts geslapen.

Maandag 19 juli. Zonnig, warm, windkracht 4, west. Vandaag zou een makkie worden en daarom vertrokken we ook een uurtje later dan gepland. We hadden ons voor het vertrek al aardig in het zweet gewerkt, de kano's moesten weer het duin en het strand over. Vertrek om tien voor tien, 5 uur vóór HW. De kortste weg tussen de twee eilanden namen we, onder de Gronden van Stortemelk door, bakens ZS14 tot en met 20 gevolgd. Door de vissersboten die we tegenkwamen werden behoorlijke golven gemaakt, de stroming hadden we ook flink mee; volgens Onno een perfecte gelegenheid om bij boei ZS20 een paar spectaculaire plaatjes te schieten. Even later werden we weer vergezeld door een zeehond, een erg grote deze keer. Nu koers Brandaris, de vuurtoren die ons dagelijks in de gaten hield; Onno meldde ons iedere dag bij vertrek aan en bij aankomst uiteraard af bij het lichtbaken op Terschelling. De Brandaris waarschuwde wel voor een onweersbui die al op de weerradar te zien was, maar voor 12.00 uur zouden we daar weinig last van hebben. We voeren zo kort mogelijk langs de zuidkust van het derde waddeneiland, links van de vaargeul van het Schuitengat naar de haven. In de haven van West-Terschelling moesten we voorrang geven aan een enorm schip dat een ligplaatsje zocht. Om 11.15 (weer een uurtje korter gepeddeld dan we berekend hadden!) meldde Onno zich af bij de vuurtoren en probeerde –we vonden dat we na drie dagen toch aardig close geworden waren met de bemanning van de Brandaris- of we misschien een kijkje mochten nemen daarboven. Helaas, het lukte niet. Dat wordt vanmiddag een terrasje pikken aan de voet van die Brandaris en Ron bracht een bezoek aan de lokale kapper, wat eigenlijk een aardige kapster bleek te zijn. Hij, Ron dus, ziet er weer piccobello uit.

Camping Dellewal is niet meer, dus hadden we wat verderop camping Cnossen gereserveerd. Daar wandelden we dan heen. Een raar gezicht: drie kano's over het fietspad die voorrang krijgen van auto's van links. Een rustig plekje tussen stacaravans en bejaarde campinggasten. We wisten nu al dat we goed zouden slapen vannacht! Morgenavond zou een heel ander verhaal kunnen worden: ik had alle campings waar we wilden overnachten geschreven en met enkele telefonisch contact gehad. Camping Boomhiemke op Ameland gaf mondeling aan dat er voor drie kleine tentjes altijd wel een plekje te vinden moest zijn, maar ze wilden wel graag een berichtje. Pas toen ik die avond Lia belde hoorde ik van haar dat die camping vanmorgen net een briefje stuurde dat ze vol zaten! Dat wordt jeugdherberg of illegaal op het strand of zo iets. Na een partijtje mens-erger-je-niet, hadden Ron en ik door dat Onno alleen in een goed collectief te verslaan is. Deze wetenschap hebben we derhalve bij een partijtje midgetgolf met redelijk succes toegepast.....

Dinsdag 20 juli. We hadden gisteren al uitgevonden dat je niet per sé naar de haven hoeft om weer op het wad te kunnen, net voor de camping loopt een geasfalteerde dijk naar een voormalig meetpunt Iso.5s, ten oosten van Doodemanshoek. Weer veel te vroeg, alweer een uur, komen we aan bij ons vertrekpunt. We leggen de kano's klaar onder aan de dijk, een gedeelte met zand. Over een uurtje zal hier water staan en kunnen we weg. Onno heeft het spelletje mens-enzovoort ver weggestopt in z'n kano, jammer.....

De zon laat het vandaag helemaal afweten. Windkracht 6, vlagen van 7 doen ook al mee! Zuidwest.

Om 12.30 uur (drie uur vóór HW Harlingen) vertrekken we. We zoeken, de harde tot krachtige wind aan onze rechterkant trotserend, en vinden we baken O8. We volgen de rode bakens tot het einde van de Oosterom, het wantij met HW passerend, tot baken O56. Nu gaan we pal oost varen en steken het zeegat tussen de twee eilanden over, van baken BB10 naar WA16, net onder de zuidwestkust van Ameland. Het was inmiddels gaan spoken op het Borndiep; de wind was nu serieus aan gaan zetten tot 7. Halverwege het zeegat kwam ons een reddingsboot tegemoet. Was men in de vuurtoren ongerust over ons geworden? Een meter of vijftig van ons verwijderd draaide hij ineens naar noord en voer op een zeiljacht af. We zagen een flinke branding aan de westzijde van het eiland staan en besloten richting catamaranhaven te varen. Op de kaart is er een dammetje aangegeven, daarachter moet het wat rustig aanlanden zijn. We waren nog maar koud uit onze kano's gestapt of een witte jeep met het bekende signaal rood stopte. We waren precies tien meter aan de goede kant van het bord "vogelbroedplaats" uitgestapt. Wildkamperen hier op Ameland, vergeet het maar! Achter de dijk konden we ons in de luwte omkleden. We zagen schitterende plekje om een tentje neer te planten voor een nacht, maar toen Onno ons vertelde hoe hoog de boete voor zo'n kampeerplekje was, besloten we maar op zoek te gaan naar een legaal onderkomen voor de nacht. De kano's op hun karretjes over wildroosters tillend, kwamen we in het plaatsje Hollum uit. Even de weg naar een camping of jeugdherberg vragen aan een man die druk doende was z'n grasmachine te repareren. We vertelden de man dat we een alternatief voor Boomhiemke zochten en hij toog naar binnen om een kaart van het eiland erbij te halen. Nog geen halve minuut later kwam hij samen met z'n vrouw terug naar buiten en we werden naar het pas gemaaide gazon in de achtertuin gedirigeerd. "De koffie is zo klaar, zet jullie tentjes maar ergens op. Voor de wc en de douche moeten jullie binnen zijn, we laten vannacht de deur wel los. Water kun je bij het schuurtje pakken." De gastvrijheid van Magreet en Douwe, daar word je een beetje verlegen van..... De koffie stond niet alleen klaar, maar ook flinke sneden besmeerd suikerbrood. "Jullie zullen wel honger hebben!" "Als het nu vannacht begint te stormen of onweren, kom dan maar in huis slapen." Die avond hadden we volop bekijks bij het klaarmaken van het eten en het uitpakken van de kajaks, de kinderen van Magreet en Douwe vonden het allemaal "machtig mooi". Van Douwe hoorden we dat de vooruitzichten voor morgen er niet zo best uitzagen: Windkracht 6, west. Schiermonnikoog moesten we maar niet doen. Misschien was het beter om over te steken naar het vasteland. In Holwerd bij de veerboot naar het eiland kun je goed aanlanden en er moet daar een camping zijn. "Nu het toch donker werd en we de route voor morgen moesten bekijken, was het misschien net zo'n goed idee om lekker in de woonkamer in een echt bankstel dat te doen", vond Douwe. Die avond kregen we te horen dat ze hier in huis ons al lang 'gespot' hadden, door de scanner hadden ze gehoord dat de reddingsboot de vuurtoren het verwijt maakte geen melding van drie kanovaarders op het wad doorgegeven te hebben. We leerden ook dat op de mosselbanken waar we overheen voeren vandaag, de schelpdierjes ieder jaar weggevestigd worden om weer op een ander perceel uitgezet te worden. Tot ze groot genoeg zijn om in de Zeeuwse wateren uit te groeien tot Zeeuwse mosselen..... Een paar pilsjes verder kropen we in onze slaapzak, dat slapen zou ook vandaag weer prima lukken.

Woensdag 21 juli. Na een perfecte nachtrust, geen drukke autoweg, geen lawaaierige medekampeerders, stonden we goed uitgeslapen om 8.00 uur op. We zouden na elf uur vertrekken. Na een uitvoerig ontbijt braken we de tenten op; het dreigde te gaan regenen. "Zo mijn tentstokken heb ik in ieder geval droog", grapte Onno, toen de eerste druppels vielen. De regen viel mee en we konden snel de rest inpakken. "Zijn jullie nu zo vlot of ben ik zo langzaam", bromde Ron. "Beide!", klonk het in koor. Douwe kwam nog even zes Amelandse scharreleitjes brengen voor het ontbijt morgen in Friesland. Hij verontschuldigde z'n vrouw, die was al naar haar werk. We hadden al in de gaten dat vragen naar de kosten voor ons verblijf op Ameland, een belediging zouden zijn voor deze gastvrije mensen. We liepen nog even het dorp in waar net een jaarmarkt begon. Bij een supermarkt kochten we de mooiste lelies die we maar konden vinden voor Magreet en Douwe zou een flesje Berenburger best kunnen waarderen. In het dorp hing een spandoek: "Hier de echte Zeeuwse mosselen!" Wij wisten wel beter.....We namen afscheid van Douwe en z'n kinderen en vertrokken naar de dijk, de veeroosters en de dijk over. Om half twaalf stonden we aan de wadzijde van de dijk. Het water was nog een aardig eind weg. De kanokarretjes gebruiken? Toch maar niet, ze worden vuil en ze moeten nog in de kano's (we wisten toen nog niet hoe smerig onze kajaks vandaag nog zouden worden!!). Dan maar dragen, over de stenen, over de modder en weer over een dammetje met nog grotere rotsblokken. Vervolgens moesten we voortmaken, want het water kwam nu wel heel erg rap. Op weg naar het vasteland, windkracht 5, west en stroming oost. Dubbelop dus! Ron en Onno surften lekker op de

golven, mijn kano had ik blijkbaar vandaag verkeerd beladen, want hij brak te vaak uit en het kostte me de grootste moeite om weer bij die twee Westfriezen te komen. Maar ze hielden me voortdurend in de gaten en regelmatig werd er de vragende duim opgestoken. De geul volgend, eerst pal zuid, richting WA18. Toen bij het cardinale zuiderbaken WA20 naar de MG6, toen weer zuid naar de scheidingston WA31/VH52. Door het Dantziggat de groene bakens te volgen tot DG18 kwamen we aanvankelijk op een erg ondiep gedeelte, maar door oost aan te houden, kwamen we bij de KG43 en voeren we even later langs de KG47 naar de veerboothaven. We konden naar die haven doorvaren en comfortabel uitstappen; de veerboot was net weg. De kapitein van de veerboot zal wel doorgegeven hebben dat de drie kanovaarders veilig aan de overkant aangekomen zijn; Douwe heeft dat vast wel gehoord op z'n scanner! Maar of ze het nu afgesproken hadden of niet, dat is me nog steeds niet duidelijk, besloten Onno en Ron te gaan 'avonturen'. Mij restte niet veel anders dan het tweetal tegen beter weten in te volgen richting kwelders. Tussen de paaltjes van het landwinningsgebied door laverend volgden we een smal geultje tot het echt niet meer verder ging. We stapten uit de kano's, tot de knieën in de vette blauwe zeekelei! Het spul plakt, stinkt en is spiegelglad. Met behulp van onze sleeplijnen –waar zijn ze anders voor!- trokken we de kano's achter ons aan de blubber door. Dat was pas afzien, zou je hier nu een bikkellat van worden? Aan de andere kant van de dijk naar de veerboot toe stond vrij hoog gras, we deden een poging om de kano's schoon te krijgen. Tevergeefs! Het lukte mij om mijn schegje uit te zetten toen de kano op het karretje lag. Met graspollen kon ik het redelijk schoon krijgen. Bij mijn tochtgenoten zat het hele spul muurvast. Daarna drie kilometer de dijk af, het dorpje Holwerd door en naast de kaatsbaan vonden we een mooie camping. Melden tussen 19.00 en 23.00 uur ergens in het dorp. Prima toch. We vonden een mooi plekje onder de kerktoren en nadat de tentjes stonden, besloten we de kajaks schoon te poetsen. Het kostte veel moeite en nog veel meer water om ze weer toonbaar te krijgen. De schegjes van de Baidarka en de Nordkapp doen het ook weer. Nu waren wij toe aan een opfrisbeurt: heel veel warm water onder de douche voor maar een gulden! Het begon te regenen, een goed excuus om in je tentje een uiltje te knappen. We werden weer wakker toen het droog was. Het avondeten werd tussen de buien door klaargemaakt en genuttigd. We besloten tussen de druppels door een plaats te gaan zoeken waar we morgen de kano's voor de verandering in het zoete vocht te water zouden kunnen laten. We vonden een prima steigertje bij een 'nevenvestiging' van onze camping. Even schuilend voor een enorme plensbui bracht ons op het idee om de rest van de avond door te brengen in de dorpskroeg die luisterde naar de welluidende naam "De Gouden Klok" en de pretentie had een hotel te zijn. Aan de stamtafel werd de route voor de volgende dag besproken: eerst naar Dokkum en dan naar het Lauwersmeer. Friese kanaaltjes, dat is weer eens wat anders!

Donderdag 22 juli. Wat een ellende; het regent behoorlijk. Niemand van ons had echt zin om z'n slaapzak, laat staan zijn tent, uit te komen. Pas om half twaalf, het was een beetje droog geworden, gingen we op weg, de kano's achter ons aan zeulend het dorp Holwerd door. Tegen half een vertrokken we vanaf de instapplaats aan de Holwerdervaart. Een uurtje later waren we druk bezig aan het verdwalen in Dokkum. Bijna hadden we de goede route te pakken naar de Zuider Ee, toen we door de locale Hielke Klinkhamer even op de verkeerde voet werden gezet; we kwamen uiteindelijk op het Dokkumer Grootdiep uit. Na aardig wat bruggen, flinke wind tegen, mee en van opzij, kwamen we aan bij de sluis van Dokkumer Nieuwe Zijlen. We zochten een geschikte plaats om uit te stappen en overwogen of we bij het overdragen misschien de kanokarretje zouden kunnen gebruiken, toen het rode licht bij de sluis veranderde in groen en de sluisdeuren werden geopend. Er kwam geen schip uit, de sluis werd dus voor ons bediend. We werden geschut en even later vervolgden we onze route noord. De wind stond nu noordwest. Onno schatte het 7 à 8. Flink werken dus. We staken de Slenk over naar baken S10 en met de wind in de rug, af en toe surfend, voeren we de Zoutkamperril in. Nog 4 kilometer voor we bij de camping waren. Wind in de rug, niet onaangenaam. Bij het sluisje in Zoutkamp stonden een paar schoffies ons al met grote kluiten aarde op te wachten. Gelukkig konden ze niet zo goed mikken..... Om 19.15 uur kregen we de camping in zicht en juist kwam Esther in de Transit-met-gewei aanrijden. Mooi gepland dus. Stervenskoud en moe van zeven uur kanoën stapten we uit het polyester. Bij het vrijmaken van de scheg van Rons Baidarka is blijkbaar de geleiding van het staalkabeltje losgeraakt, alles was door en door nat. De tentjes stonden in no-time en toen was er koffie bij een aardige mevrouw in een trekkershut op het terrein. Een uurtje later zaten we bij de Chinees aan tafel; zelf potje koken, mooi niet vandaag!

Terugkijkend op een weekje wadhoppen, prijs ik me gelukkig dit in het gezelschap van twee ervaren en verschrikkelijk aardige zeekajakkers gedaan te hebben. Echt geen tocht voor beginners onder deze weersomstandigheden. Er zijn maar een paar momenten geweest dat ik me de zwakste schakel in de ketting voelde: surfend bij windkracht 6 in de rug, bleek de ervaring van mijn tochtgenoten ruim in hun voordeel te zijn en die ene keer dat ze op het Dokkumer Grootdiep een uurtje gingen beulen; ik was blij dat ik op een zeker moment een kleine eetpauze kon inlassen. Geen schande vond ik, die twee knullen zijn tenslotte twintig jaar jonger.

